

Zbornik sudske prakse

Predmet C-74/14

**„Eturas“ UAB i dr.
protiv
Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba**

(zahtjev za prethodnu odluku koji je uputio Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas)

„Zahtjev za prethodnu odluku – Tržišno natjecanje – Zabranjeni sporazumi – Usklađeno djelovanje – Putničke agencije koje sudjeluju u zajedničkom informacijskom sustavu ponuda putovanja – Automatsko ograničenje stopa popusta na internetsku kupnju putovanja – Poruka administratora sustava u vezi sa spomenutim ograničenjem – Prešutni sporazum koji se može kvalificirati kao usklađeno djelovanje – Konstitutivni elementi sporazuma i usklađenog djelovanja – Ocjena dokaza i zahtijevane razine dokaza – Procesna autonomija država članica – Načelo djelotvornosti – Pretpostavka nedužnosti“

Sažetak – Presuda Suda (peto vijeće) od 21. siječnja 2016.

- Zabranjeni sporazumi – Usklađeno djelovanje – Dokaz postojanja usklađenog djelovanja – Razmjena informacija među konkurentima – Nepostojanje postupovnih pravila u pravu Unije – Primjena nacionalnog prava – Pretpostavka – Poštovanje načela ekvivalentnosti i djelotvornosti – Dokaz na temelju određenog broja indicija i slučajnosti koje potvrđuju postojanje i trajanje trajnog protutržišnog ponašanja*
(čl. 101. st. 1. UFEU-a; Uredba br. 1/2003, čl. 2.)
- Zabranjeni sporazumi – Usklađeno djelovanje – Pojam – Koordinacija i suradnja koje su nespojive s obvezom svakog od poduzetnika da samostalno odredi svoje ponašanje na tržištu – Razmjena informacija među konkurentima – Pretpostavka korištenja informacija za određivanje ponašanja na tržištu*
(čl. 101. st. 1. UFEU-a)
- Zabranjeni sporazumi – Sudjelovanje poduzetnika na sastancima s protutržišnim ciljem – Prešutno odobravanje, bez javnog distanciranja i prijave nadležnim tijelima, koje je dostatno za odgovornost poduzetnika*
(čl. 101. st. 1. UFEU-a)
- Pravo Europske unije – Načela – Temeljna prava – Pretpostavka nedužnosti – Postupak iz područja tržišnog natjecanja – Primjenjivost*
(čl. 101. UFEU-a; Povelja Europske unije o temeljnim pravima, čl. 48. st. 1.)

5. *Zabranjeni sporazumi – Usklađeno djelovanje – Razmjena informacija među konkurentima – Putničke agencije koje sudjeluju u zajedničkom informacijskom sustavu ponuda putovanja – Poruka administratora sustava kojom obavještava te agencije o automatskom ograničenju stopa popusta koje se primjenjuju na internetsku kupnju putovanja – Pretpostavka sudjelovanja u usklađenom djelovanju – Mogućnost obaranja – Primjena nacionalnog prava – Samo slanje poruke nedovoljno kao dokaz u odnosu na pretpostavku nedužnosti*

(čl. 101. st. 1. UFEU-a; Povelja Europske unije o temeljnim pravima, čl. 48. st. 1.)

1. U pravu Unije, iako članak 2. Uredbe br. 1/2003 izričito uređuje na kome je teret dokazivanja, ta uredba ne sadrži odredbe koje se odnose na detaljnije procesne aspekte. Tako ona među ostalim ne sadržava odredbu o načelima koja uređuju ocjenu dokaza i razinu dokaza koja se zahtijeva u okviru nacionalnog postupka primjene članka 101. UFEU-a. Taj zaključak podupire i uvodna izjava 5. Uredbe br. 1/2003 koja izričito predviđa da ta uredba ne šteti nacionalnim pravilima o zahtijevanoj razini dokaza.

Međutim, kada u određenom području u pravu Unije ne postoje pravila, nacionalni pravni sustav svake države članice treba uspostaviti takva pravila u skladu s načelom procesne autonomije.

U tim okolnostima, odgovor na pitanje može li samo slanje poruke kojom se obavještava da će ubuduće popusti primjenjivi na proizvode koji se prodaju posredstvom informacijskog sustava, čija je svrha omogućiti putničkim agencijama prodaju putovanja na njihovoj internetskoj stranici, biti ograničeni i da će nakon slanja te poruke predmetni sustav biti tehnički izmijenjen kako bi se provela ta mjera, s obzirom na sve okolnosti slučaja, biti dovoljan dokaz za utvrđenje toga da su adresati te poruke znali ili morali znati za njezin sadržaj, ne proizlazi iz pojma „usklađeno djelovanje“ i nije za njega intrinzično vezan. Naime, takvo pitanje treba smatrati pitanjem koje se odnosi na ocjenu dokaza i zahtijevanu razinu dokaza zbog čega, na temelju načela procesne autonomije i uz uvjet načela ekvivalentnosti i djelotvornosti, potpada pod nacionalno pravo. Posljedično, načelo djelotvornosti zahtijeva da dokaz o povredi tržišnog natjecanja prava Unije mogu činiti ne samo izravni dokazi već i indicije, pod uvjetom da su objektivne i podudarne.

(t. 26., 30.-37.)

2. Vidjeti tekst odluke.

(t. 27., 33.)

3. Vidjeti tekst odluke.

(t. 28.)

4. Vidjeti tekst odluke.

(t. 38.)

5. Članak 101. stavak 1. UFEU-a treba tumačiti na način da se, kada administrator informacijskog sustava, čija je svrha omogućiti putničkim agencijama prodaju putovanja na njihovoj internetskoj stranici u skladu s ujednačenim načinom rezerviranja, pošalje tim gospodarskim subjektima putem osobne elektroničke pošte poruku kojom ih se obavještava da će ubuduće popusti primjenjivi na proizvode koji se prodaju posredstvom tog sustava biti ograničeni i da će nakon slanja te poruke predmetni sustav biti tehnički izmijenjen kako bi se provela ta mjera, može pretpostaviti da su spomenuti gospodarski subjekti, od trenutka kada su saznali za poruku koju je poslao administrator sustava, sudjelovali u usklađenom djelovanju u smislu spomenute odredbe ako se nisu javno

distancirali od tog djelovanja, ako ga nisu prijavili upravnim tijelima ili nisu podnijeli druge dokaze radi obaranja te pretpostavke, kao što je dokaz o sustavnoj primjeni popusta koji prelazi predmetnu gornju granicu.

Na sudu je koji je uputio zahtjev da na osnovi nacionalnih pravila koja uređuju ocjenu dokaza i zahtijevanu razinu dokaza ispitaju može li, s obzirom na sve okolnosti koje su mu poznate, slanje poruke, kao što je ona o kojoj je riječ u glavnom postupku, biti dovoljan dokaz za utvrđenje toga da su njezini adresati znali za njezin sadržaj. Pretpostavka nedužnosti protivi se tomu da sud koji je uputio zahtjev smatra da samo slanje te poruke može biti dovoljan dokaz da se utvrdi da su njezini adresati morali znati za njezin sadržaj.

(t. 39., 40., 41., 43.-47., 50. i izreka)